

10.4.3 MKR 10 -3 Údolí Malé Mohelky

Přírodní charakteristika.

Krajinný prostor zahrnuje přírodní prostředí horního toku a pramenné oblasti Malé Mohelky s plochami luk ohraničených okraji souvislých lesních porostů v prostoru Budíkova a severní části Všelibic, otevřenější - od rozvodí k jihovýchodu se mírně sklánějící polohy se zemědělskými plochami okolí Všelibic a Hlavic. Nad levým břehem jsou součástí vizuálně vnímatelného prostoru i menší a členitými okraji lesů ohraničené zemědělské plochy v náhorní poloze Malčic, Nantiškova a Přibyslavic. V jižní části se Malá Mohelka zahlubuje do lesnatého nepřístupného údolí.

Kulturní a historická charakteristika.

Území patří převážně do oblasti vrcholně středověké kolonizace, první písemné zmínky o zdejších vsích se objevují od 14. do 16. století. Největšími sídly jsou Všelibice (1419) a Hlavice (1352) se svými místními částmi. Lesozemědělská harmonická krajina má poměrně zachovanou strukturu původně agrárních vsí a výsek s dochovaným rozložením cest s alejemi, polí a luk na plošinách a nivních luk v údolí Malé Mohelky a menších a středních lesních celků. Sídla mají vesměs částečně dochovanou urbanistickou (prostorovou) strukturu svých historických jader resp. zachován charakter nevýrazných shlukových půdorysů. Mnohá sídla jsou vesměs přestavěná, změněná novodobými objekty zejména rodinných domů. V sídlech se objevuje několik menších cenných objektů, především stavby drobné sakrální architektury, ale i objekty ojedinělé lidové architektury.

Vizuální charakteristika.

Údolí Malé Mohelky je charakteristické širokým údolím s prakticky nepřerušenu zástavbou podél vodního toku v horní části toku a středně hlubokým zařiznutým meandrujícím údolím se strmými zalesněnými svahy v dolní části toku. Vyznačuje se malým měřítkem zemědělských ploch situovaných především v náhorních plošinách, kde se rozprostírají i drobná sídla. Výjimkou je horní část toku s obcemi Všelibice a Budíkov, které se rozprostírají v nižších polohách údolí. Harmonicky působící jsou přírodě blízké partie zalesněných svahů úzkého údolí bez výrazných rušivých vlivů. Typickým prvkem krajiny jsou rybízové platnáže u Budíkova, přecházející ke Smržova do sousedního MKR. V severní části jsou patrné průhledy na výrazné svahy Ještědsko-kozákovského hřbetu. Věž kostela sv. Linharta je drobnou, avšak typickou kulturní dominantou krajiny. Její význam v siluetě zástavby Hlavice je snížena třemi třípodlažními bytovými domy nástavbou šaten u hřiště, která se na horizontu dostává do blízkosti kulturní dominanty kostela.

MKR 10 -3 Údolí Malé Mohelky		Klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
Znaky a hodnoty přírodní charakteristiky		+ pozitivní	XXX zásadní	XXX jedinečný
		O neutrální	XX spouštějící	XX význačný
		N negativní	X doplňující	X běžný
1	Otevřené náhorní polohy luk a lesních porostů okolí Budíkova	+	XX	X
2	Mohutné lesní porosty Jelínky a jižního okraje Malé Čertovy zdi s lesnatou kótou 468 m n. m.	+	XX	XX

MKR 10 -3 Údolí Malé Mohelky		klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
3	Otevřenější lesozemědělská krajina okolí Všelbic a Hlavic s mozaikou orné půdy, luk a pastvin, drobných lesíků a nelesní zeleně	+	X	X
4	Střídání otevřenějších zemědělských ploch (Malčice, Příbyslavice) a nelesních lesozemědělských enkláv (Vrčky, Nantiškov) nad levým břehem Malé Mohelky	+	X	X
5	Lesnatý segment krajiny hlubokého údolí Malé Mohelky pod Nantiškovem s vysokými svahy, rozčleněnými údolími drobných oboustranných přítoků	+	XX	XX
Znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle cennosti
1	Dochovaná sídlení struktura pozdně středověké kolonizace (sídla písemně doložena ze 14. až 16. století)	O	XX	X
2	Částečně zachovalá prostorová struktura jader drobných venkovských sídel s drobnými návesními prostory a s navazující zemědělskou krajinou	+	X	X
3	Cenné, památkově chráněné objekty (zejm. drobná sakrální architektury – kříže, kaple)	+	X	XX
4	Částečně zachované členění zemědělské krajiny (rozložení lesů, bezlesí, luk v údolích a polí na plošinách)	+	XXX	X
5	Částečně dochovaná struktura cestní sítě (ve srovnání se stavem k první polovině 19. století)	O	X	X
6	Jsou přítomny zachované objekty lidové architektury, venkovská zástavba s dochovanou hmotovou a prostorovou formou (zejména Nantiškov)	+	XX	XXX
Znaky a hodnoty vizuální charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle cennosti
1	Výrazně zaříznuté koryto řeky Malé Mohelky v jižní části území se strmými svahy bez zástavby	+	XXX	XX
2	Široké údolí horní Malé Mohelky v severní části území se sídly v nižších polohách údolí	+	XXX	X
3	Drobná členitost území s vysokým podílem lesních ploch v jižní části území, se sídly na náhorní plošině	+	XX	X
4	Rybízové plantáže jako charakteristický znak krajiny okolí Budíkova	+	X	XX
5	Malé měřítko zemědělských ploch situovaných v náhorních plošinách	+	XX	XX
6	Dominanta kostela sv. Linharta, projevující se v pohledech z krajiny i z prostoru sídla Hlavice	+	X	XX
7	Snížení uplatnění kulturní dominanty kostela třemi bytovými domy a nástavbou šaten u hřiště	N	X	X
8	Výrazný svah Malé Čertovy zdi a průhledy na vzdálený Ještědsko-kozákovský hřbet	+	X	XX
9	Charakteristickým rysem zemědělské krajiny v náhorních polohách jsou aleje ovocných dřevin kolem silnic, jemně členící krajinu	+	XX	XX

Návrh ochranných opatření:

- Ochrana zapojení venkovských sídel do krajiny
- Zachování měřítka a hmoty nové zástavby zemědělských venkovských sídel v krajině vč. poměrně volné urbanistické struktury a rozptýlené zástavby v údolích
- Zachování harmonických vztahů zástavby a krajinného rámce u většiny sídel
- Zachování členitosti lesozemědělské krajiny a ochrana, obnova a vytváření ovocných alejí podél silnic a cest
- Zachování charakteru venkovských sídel uvnitř zemědělské krajiny před plošnou extenzivní výstavbou
- Zachování přírodě blízkého charakteru úzkého zaříznutého dolního toku Malé Mohelky
- Ochrana přirozených horních hran svahů údolí před výškovou zástavbou převyšující stávající zeleň či zástavbou nadměrné hmotové struktury
- Zachování malého měřítka zemědělské krajiny doplněné četnou nelesní zelení
- Nezastavovat vyšší polohy svahů